

Reflexions sobre el model holandès d'integració

FRANK BOVENKERK

Criminòleg de l'Institut Willem Pompe de la Universitat d'Utrecht (Països Baixos)

45

1. ANÀLISI INTRODUCTÒRIA D'UN INCIDENT RECENT

Com a responsable d'una gran iniciativa de recerca sobre la manera com els holandesos i el sistema d'aplicació de la llei dels Països Baixos responen a la diversitat cultural, parlaré d'això, especialment de la manera com la policia respon a la diversitat cultural.

Començaré amb l'incident bastant recent, i important per al desenvolupament holandès, que va ocórrer fa un any mig. A la petita ciutat de Veghel, al sud d'Holanda, un noi kurd de Turquia de disset anys va anar a l'institut amb una gran arma a l'hora de dinar i va començar, gairebé indiscriminadament, a disparar a la poca gent que hi havia: els seus companys. Va ferir cinc persones greument, però no en va matar cap.

Després es va saber que havia apuntat a un noi en particular, però al principi ningú no sabia realment què estava passant. Fins que aquella mateixa nit vam veure la televisió. Els mitjans de comunicació holandesos van dir: «Tenim el primer exemple de *school killing spray*¹ a l'estil americà». Sabíem que en els darrers anys un incident com aquest havia ocorregut als Estats Units.

I, tenint en compte la teoria que qualsevol cosa que passi als Estats Units passarà també a altres països i, per tant, també a Holanda, l'incident va ser considerat una qüestió cultural. Quan la policia va començar a investigar per què el noi havia mort o havia intentat matar l'altre estudiant, l'incident es va complicar. Aparentment hi havia una relació entre la persona que volia matar i la persona a qui va apuntar, que era un noi, també turc, que havia estat amb la seva germana de quinze anys, amb qui dos mesos abans havia marxat de vacances —diguem-ho així— a Turquia.

1. NT. Incident que es produeix quan un adolescent armat dispara indiscriminadament en un centre escolar.

La família ho va considerar una deshonra i, òbviament, hi havia la creença que l'honor familiar estava en perill. Per tant, l'acció tenia una interpretació cultural alternativa i és que ens trobàvem amb un intent d'assassinat motivat per l'honor, o bé amb un crim per honor.

El pare del presumpte assassí també hi estava involucrat. Havia deixat el seu fill al pati de l'institut just abans de l'incident i òbviament era qui li havia donat l'arma. Tant el pare com el fill van ser jutjats d'acord amb el sistema holandès i la llei holandesa vigent.

Com definirien aquesta situació les autoritats legals holandeses?

L'advocat del noi, la defensa, al·legaria alguna cosa sobre la cultura kurda. Probablement diria que com que l'honor familiar estava en perill en aquest cas, el noi no tenia cap altra alternativa que restablir l'honor familiar, i l'única manera de fer-ho era amb un càstig just.

L'obligació social del noi seria més gran que la pena que ell esperava rebre del sistema penal dels Països Baixos i, probablement per aquesta raó, es va triar el noi més jove de la família per dur a terme la feina bruta, i no pas algú altre.

L'advocat del noi va comprovar quin tractament legal reben aquesta mena de casos als Estats Units, on tenen el mateix problema, i vam esbrinar que es podria fer una excepció basant-nos en la doctrina que als Estats Units s'anomena defensa cultural.

L'advocat podia al·legar, per exemple, que si aquella persona hagués fet exactament el mateix a Turquia, se li hauria aplicat la llei penal turca i el noi no hauria de passar més d'un any a la presó. Però ara havia de fer front a una condemna superior. L'advocat hauria dut el cas d'aquesta manera.

Però què podria fer la fiscal? Va dir: «Déu meu, matar per honor, com és possible en un país civilitzat com els Països Baixos? L'últim incident d'assassinat per honor que s'havia registrat havia passat feia més de cent anys. És un fenomen de la societat preindustrial. Hi havia homes, fa cent anys, que defensaven el seu honor en un duel i, normalment, eren persones dels estaments superiors de la societat, com l'aristocràcia, i no pas de la pagesia. Però el sistema holandès actual ja no accepta una resolució d'aquest tipus per a un conflicte privat.

Per tant, esperaríem que l'advocat del noi al·legués defensa cultural i la fiscal, el contrari.

Però el cas es va dur exactament al revés de com hauríem esperat. I fou extremament complicat. Fou la fiscal qui va al·legar *cultura*. Va dir: «Vosaltres els kurds i els turcs no assassinareu més per honor en aquest país. Et posaré com a exemple i, per aquest motiu, et posaré una condemna més elevada que la que normalment posaria a qualsevol altra persona que hagués assassinat algú als Països Baixos».

Era un missatge a la comunitat, a la comunitat turca, per deixar clar que no ho acceptem. Per tant, la fiscal va usar el fet cultural. I què va fer, per tant, l'advocat del noi? Va adoptar la posició contrària i va dir: «No es tracta pas d'un cas d'honor, senyoria, perquè tots dos són adolescents que han crescut als Països Baixos. No tenen un passat cultural ni kurd ni turc. S'havien discutit. Se l'hauria de condemnar d'acord amb la llei com a qualsevol altre adolescent holandès».

El que veiem en aquest cas és gent discutint sobre el valor de la seva cultura. Com es pot emprar la cultura en el tribunal de justícia? És acceptable? Sí o no? I si ho és, com s'hauria d'empresar?

Es va cridar a la sala els antropòlegs culturals i, com que es van contradir, es va organitzar un bon batibull. Finalment, tant el pare com el fill van rebre condemnes força elevades. El punt teòric que volia definir per començar la meua exposició és que la sala del tribunal és el lloc on els antropòlegs culturals, els experts i els advocats fan la cultura, on defineixen què és un comportament acceptable per motius culturals i què no. El problema bàsic que tenen els jutges, els advocats o la gent del sistema penal és: «Hauríem de tractar igual tota la gent o hauríem de tenir en compte d'alguna manera la diversitat cultural? La idea d'un tractament igual parteix del concepte dels drets humans: tothom als Països Baixos té el dret, el dret bàsic, de ser tractat de la mateixa manera en situacions semblants.

Però es pot aplicar aquest principi bàsic en un cas en què la gent no és, de fet, semblant?

Hi ha gent que té creences, normes i valors diferents sobre el que creuen que està bé i el que està malament. Els que deien això defensaven la idea oposada: «Cada grup de la societat té el dret de viure d'acord amb la seva cultura i de preservar-la». L'Estat neerlandès ha signat diversos tractats internacionals en els quals es garanteix aquest dret a les minories. Per tant, quin dels dos principis preval en un cas com aquest? És un tema ben difícil.

Tot això ha passat als Països Baixos! Aquest tipus de delictes s'ha donat en un país que ha estat molt pacífic i que, després de la Guerra, ha esdevingut pròsper fins al punt que ara tenim un dels Estats del benestar més sòlids del món.

En el mateix període de temps després de la guerra, l'índex de delinqüència a Holanda era molt baix. Els holandesos van intentar no condemnar els comportaments desviats tant com van poder. Hi ha una tradició molt liberal i molt cosmopolita que diu: «La prostitució, el joc i coses similars haurien de ser considerades simplement exemples de flaqueza humana». L'única manera que un Estat té de reaccionar davant d'això és regular-ho. També en el cas actual de les drogues. Oficialment és il·legal prendre i vendre drogues de qualsevol mena i de qualsevol manera perquè els holandesos han signat tractats internacionals sobre això. Però a la pràctica tenim una llei del sistema penal (la llei de conveniència) que permet al fiscal dir: «No sancionarem aquesta mena de coses». És una qüestió de política. I el que la fiscalia d'Holanda ha fet amb les drogues és simplement això: «Es considera acceptable tenir drogues en quantitats que òbviament només són per a consum individual, posem un màxim d'un gram de cocaïna». En aquest cas no es considera que la persona tracti amb drogues. Si vols comprar el teu haixix o la teva marihuana en un *coffeeshop* ningú no s'ofendrà. El fiscal et deixarà en pau.

Aquesta és la manera com Holanda intenta tractar el problema. Si hi ha gent que en prenen molta o que hi són addictes, se'ls proposa una reducció de perjudicis: haurien de seguir un tractament o enviar-los a un hospital. És un problema mèdic i no pas un problema penal.

2. LA IMMIGRACIÓ A HOLANDA A PARTIR DELS SEIXANTA

Aquest és l'ambient en què jutjarem què està passant amb els delictes culturals a Holanda. Els holandesos tenen una tradició molt humana en l'àmbit penal. L'índex delictiu va ser en un moment puntual, entre 1955 i 1975, tan baix que teníem, juntament amb Noruega, el nombre més baix de tot el món de persones empresonades per cada cent mil habitants. A Holanda la xifra de població detinguda era de vint-i-sis per cada cent mil habitants. En aquell temps a Anglaterra i a Gal·les aquesta xifra era —per fer una petita comparació— de cent cinc persones, xifra que és cinc vegades superior a la nostra, i la dels Estats Units, de dues-centes cinquanta persones.

Desafortunadament, aquesta xifra ha augmentat molt recentment. L'índex de delinqüència ha crescut fins a un nivell comparable al de la resta d'Europa.

Els holandesos, durant els anys seixanta, fins i tot van experimentar amb idees que s'anomenen abolicionistes, en el sentit que alguns dels meus distingits professors de criminologia durant aquell temps argumentaven que el sistema de presons era tan perjudicial per a la gent que l'hauríem d'eliminar. No només havíem d'eliminar el sistema de presons. No hi havia necessitat de cap sistema penal ni tampoc d'unes forces policials. En aquell temps el final de la llei penal als Països Baixos estava a prop.

Aquestes idees van sorgir d'un país molt pacífic i pròsper, un país que era homogeni culturalment. Només hi havia una diferència en la religió i certament no d'una manera ètnica o cultural profundes. En un sentit cultural, hi havia una religió principal que era la cristiana. I realment hi havia molt poca discussió sobre què s'havia de considerar delicte i com s'havia de castigar a Holanda. Aquesta és la situació dels anys cinquanta i seixanta. Però aleshores es va produir la revolució dels seixanta, i als setanta alguna cosa va començar a canviar radicalment. En primer lloc, l'índex delictiu va augmentar vertiginosament als anys setanta. Fou un fenomen causat pels holandesos, i no pels immigrants, exclusivament pels holandesos. En un període de deu anys la delinqüència va créixer deu vegades tant com abans de la Guerra. En deu anys, deu vegades. Per això, en el marc de la criminologia hem après que alts índexs de prosperitat i de benestar no impliquen automàticament menys delictes. Ans al contrari. Com més pròspers som, més productes es venen a les botigues i més oportunitats hi ha per a certs tipus de delictes. Molts holandesos van aprofitar òbviament aquesta oportunitat en aquell moment. Per això l'índex de delinqüència ha augmentat tant.

Durant aquella mateixa època, Holanda es va convertir en un país d'immigrants, gent de diferents parts del món van començar a venir en tres grups diferents. El primer grup era gent que arribava als Països Baixos procedent de colònies o d'antigues colònies de l'Imperi holandès, com Indonèsia o les Moluques, una part de l'arxipèlag indonesi. Hi havia gent de la Guaiana Holandesa (Surinam, a l'Amèrica del Sud), de Curaçao, d'Aruba i de Bonaire. També hi havia gent que havia estat contractada com a treballadors temporals, alguns d'Espanya i d'Itàlia. En un segon grup, després d'aquest, van arribar immigrants de Turquia, del Marroc, de Grècia, de Tunísia, de països mediterranis. Aquesta segona ona mi-

gratòria era només d'homes immigrants. Hi havia homes sols que venien a treballar durant un període de temps concret. I després d'haver estalviat prou diners, se'n tornaven al país d'origen. Alguna gent va tornar realment al seu país d'origen, especialment els espanyols. Però la majoria va romandre als Països Baixos i més tard hi va portar la família.

Per tant, d'una banda arribaven treballadors emigrants, treballadors temporals, però, de l'altra, es convertien en immigrants permanents.

Però el que és interessant és que mentalment aquesta primera generació, els mateixos immigrants, especialment els homes, encara somiaven tornar al Marroc i a Turquia i estaven estalviant diners o construint-se cases a la zona del Rif, al Marroc, i a Anatòlia, a Turquia.

El tercer grup d'immigrants que va venir després dels anys setanta eren refugiats polítics de tot el món, de Xile, Hongria, Txecoslovàquia, Sri Lanka i Kosovo. Avui dia a Holanda conviuen més de vint nacionalitats. I a part d'això hi ha un grup de gent que no pertany a cap d'aquestes categories, que només van venir com a rodamóns, homes joves que estan de vacances i treballen una mica aquí i una mica allà. S'hi queden un any i aleshores se'n tornen.

El problema és que Holanda, encara que s'autoconsidera una societat homogènia estable, ha esdevingut un país molt cosmopolita, amb gent que té tota mena d'oportunitats d'anar i venir. Molta d'aquesta gent viu d'acord amb normes i interessos que no estan vinculats —o ho estan de manera molt feble— amb els holandesos o amb Holanda, però que són definides pel país d'origen. Per tant, podríem dir que hi ha una mena d'identitat *transnacional* que s'ha creat en la gent que ara viu als Països Baixos.

Costa tractar un fet com aquest, especialment per a qui fa la política. Tots els models polítics que hem provat fins ara s'han desenvolupat als Estats Units o al Canadà i es basaven en la idea d'un grup de gent que tria emigrar a un altre país amb la seva família i amb tot el que tenen per millorar, gent que està preparada per adoptar normes noves i ser acceptada en un altre país. Però els nous immigrants senzillament no es comporten d'acord amb aquesta teoria, especialment la gent que és considerada com a individus *transnacionals*.

La idea política bàsica dels holandesos no era, això no obstant, la del gresol cultural. Més aviat tendia cap al final del pluralisme. Però, de fet, els holandesos són molt relativistes culturalment en el seu enfocament. I la idea d'una política de minories és que tothom hauria de conservar la seva pròpia cultura si així ho desitja. Per tant és bastant pluralista.

Actualment els immigrants de què us acabo de parlar i els seus fills participen en una gran part de delictes. Alguns dels immigrants fins i tot arriben als Països Baixos com a delinqüents. Alguns d'aquests nois que ara emigren per un parell d'anys, potser als Països Baixos, ja han estat delinquant a París, Barcelona, Viena o a altres ciutats.

Alguns dels que vénen de Curaçao tenen passaports holandesos perquè són de les excolònies i tendeixen a emigrar sols, com ara els nois joves solters. Algunes famílies envien els nois de disset i divuit anys als Països Baixos, especialment si han estat delinqüents en el país d'origen. I la família reuneix els diners per

comprar-los un bitllet d'anada als Països Baixos amb la idea que els holandesos, amb totes les seves institucions, probablement se'n podran fer càrrec millor que ells. Fins i tot hi ha hagut rumors que el govern de Curaçao facilitava aquests bitllets d'anada als Països Baixos.

3. LA DELINQUÈNCIA LIGADA A LA IMMIGRACIÓ

I hi va haver una altra primera generació d'immigració de delinqüents. Per exemple, de gent del Marroc. El pare venia als Països Baixos. Hi treballava durant deu o quinze anys. Deixava la dona i els fills a la zona del Rif, per exemple. I, mentre treballava i guanyava diners als Països Baixos, rebia una carta de la dona que li deia que no podia amb els fills. Havia de tornar a casa i controlar-los! Però el pare tenia les seves obligacions a Holanda (feina), per tant decidia que tota la família vingués perquè els seus fills s'havien tornat delinqüents i tenien problemes amb la llei. Aquest ha estat un motiu real de migració per a les famílies marroquines que han vingut a Holanda.

En tots aquests casos, l'experiència dels Estats Units i totes les idees segons les quals la primera generació d'immigrants tendeixen més a cometre delictes i que la segona generació és millor, no escauen a Holanda (o al que en realitat passa actualment als Estats Units). Ha esdevingut una situació extremament complicada.

La majoria dels grups minoritaris immigrants tenen uns índexs delictius superiors a altres grups. Alguns d'ells pertanyen als estaments sociopolítics inferiors de la societat. De fet els que no s'han integrat bé i els marginats socialment i econòmicament mostren aquests alts índexs de delinqüència. Un segon punt important sobre el problema de la diversitat cultural a què el sistema penal ha de fer front actualment no són només els alts índexs delictius sinó que el tipus de delictes que alguns cometem és diferent a la mitjana. Així, sembla que cada grup cultural de joves, principalment constituïts per nois, té un perfil delictiu propi. S'especialitzen en un tipus de delictes, i no pas en tots. Els nois del Marroc, per exemple, tendeixen a cometre molts delictes de propietat. De vegades roben amb violència, però no sovint. Els turcs d'Holanda, en canvi, i la seva segona generació, no roben. Prendre alguna cosa que és propietat d'algú altre va en contra de les normes de la població turca.

Exposaré breument una anècdota. Nosaltres (Yesil Yesilgoz i jo mateix) vam escriure un llibre sobre la màfia turca i vam entrevistar alguns dels grans caps de la droga europeus. Un dels grans caps de la màfia, que probablement aleshores era responsable de com a mínim cent assassinats, ens va dir que la primera vegada que va veure un lladre era a la presó. Tenia divuit anys. I quan els delinqüents de drogues van saber que hi havia un lladre a la presó van decidir que no havia de viure. Per tant, el van matar dins del sistema de presons. Una setmana després del seu empresonament.

La violència, d'altra banda, és una de les coses de què pots estar orgullós, especialment quan has de defensar l'honor familiar. El noi del cas de la ciutat holandesa amb què he començat estava orgullós. La seva acció va aturar el safa-

reig del grup. La seva actitud vers la família i els companys era d'orgull. Havia dut a terme la seva missió. Aquest és un tipus de delicte per salvar les aparences. Però no és certament el tipus d'actitud a què ens tenen acostumats la majoria dels joves delinqüents que roben i atraquen.

Els nois de Curaçao que van arribar als Països Baixos han creat o recreat una mena de mentalitat de gueto del lloc on vivien a Curaçao. Estan molt involucrats amb el món de les drogues. Van introduir el crac als Països Baixos. Fa deu anys no n'hi havia. I ara han reproduït una mena de condicions de gueto negre dins de la societat holandesa. N'hi ha molts d'altres, d'aquests grups. Un grup que té una reputació que fa por és l'originari de l'antiga Iugoslàvia, especialment de Sèrbia, que han vingut com a refugiats. Alguns han deixat enrere una experiència de guerra i ara es lloguen com a assassins professionals, fins i tot es venen la reputació.

Per tant, no és només el problema d'alts índexs de delinqüència, també hi ha el perfil delictiu específic de l'ètnia. Per completar aquest raonament, la població blanca holandesa —la caucàsica, com dirien els nostres amics americans— té el seu perfil delictiu propi. La població holandesa tendeix molt a fer grafitis i a formar grups de *hooligans*.² D'aquests dos tipus de delictes els immigrants més joves acostumen a dir: «Bé, està per sota del nostre nivell. No s'hi guanya gaire. Quina bajanada, això del grafiti!»

I, en tercer lloc, a part dels alts índexs de delinqüència i del perfil delictiu específic, tenim certament estereotips culturals, delictes culturals, com els delictes d'honor. No passen molt sovint però encenen tot el sistema penal. Els negres de Surinam argumenten que s'han sentit obligats a matar una persona perquè estava embuixada. D'acord amb el seu sistema de creences, matar l'opressor és una manera d'autoprotegir-se i de fer sortir el malefici de l'altra persona. Hi ha molts exemples possibles en què la gent segueix les seves pròpies normes, viuen la seva pròpia cultura i entren en conflicte amb el sistema legal estatal dels Països Baixos.

4. DIFERENTS INICIATIVES DE LA POLICIA

Si aquests grups, per qualsevol raó, entren en conflicte amb el sistema penal dels Països Baixos, on primer fan cap és a la comissaria. Com tracta la policia la diversitat cultural? La norma general, com us diria qualsevol agent, és que no es fan excepcions. Hi ha igualtat de tractament davant la llei. Tota la gent a Holanda és tractada de la mateixa manera. El problema, però, és que els seus mètodes poden funcionar amb els holandesos, però sovint no funcionen amb els immigrants més joves. Una seqüència típica d'una carrera delictiva és la primera vegada que la policia enxampa un jove marroquí. Què fa la policia? Comproven que ha robat alguna cosa. S'hi acosten a la manera holandesa. Li diuen: «Seu, si us plau. Parlem-ne. Per què ho has fet? Vols una tassa de cafè? Potser haurem de trucar al

2. NT. Fanàtics, grups ultres de futbol.

teu pare. No tolerem aquesta mena de comportament. Ho haurem de dir al teu pare». Però després d'aquesta petita xerrada, deixen el noi en llibertat. Li diuen ben clar que no ho ha de tornar a fer mai més. Ell se'n va a casa i aleshores el pare sap què ha passat. Òbviament és el pare qui realment li aplica el càstig.

Això és el que passa. Els veïns de la família marroquina senten els cops i com crida el noi. Truquen a la policia per denunciar un cas d'abús familiar. La policia hi va i li diu al pare: «No ha de pegar al fill». Però el pare no entén pas què passa. No té el dret i l'obligació de corregir els fills? És una situació absurda, de malentès cultural. La segona vegada que la policia enxampa el noi cometent un delictes i el porten a la comissaria, sembla que el jove ha après dels seus amics com s'ha de comportar en aquesta situació. Aquesta vegada el discurs de l'agent és més dur. Però el noi marroquí li demana: «Si us plau no truqui al meu pare perquè ja saben que els pares marroquins són molt severs. Si us plau no ho faci». I l'agent li diu: «D'acord, no trucarem al teu pare». I marxa sense ser castigat. La tercera vegada potser rep una sanció alternativa. El noi, per exemple, ha d'anar els vespres a classe per aprendre a respectar la propietat d'altri. Si, malgrat tot, el noi continua en la carrera delictiva i les coses es compliquen, el pare ja no es pot fer càrrec de la situació. Va amb el fill a la comissaria i demana als agents que li peguin tan fort que no ho torni a fer mai més. La resposta dels agents és que ells no pegarien mai a un jove delinqüent. És més, li diuen que si no pot educar el seu fill, se n'hauria de tornar al Marroc! En aquest cas és el pare qui rep el càstig i no pas el fill.

La policia està desesperada. No saben què han de fer amb el problema delictiu dels marroquins. La manera holandesa de tractar aquestes qüestions senzillament no funciona. Potser pensen que necessiten més informació sobre aquesta cultura. El primer que fan és contractar un antropòleg cultural perquè els expliqui la cultura marroquina. Com viuen la gent a l'àrea del Rif? L'antropòleg els fa una bona exposició. És una persona que probablement sap molt de la cultura del Rif i molt poc de la subcultura de delictes d'aquest grup. De totes maneres, després de l'antropòleg cultural, la policia decideix juntament amb la comunitat anar al Marroc i escoltar com tracten el problema els policies marroquins. Fan un agradable viatge de dues setmanes al Marroc i els policies marroquins els aconsellen què han de fer. Tornen. Surten a la televisió. Diuen: «Bé, ja sabem quina és la solució. Som massa tous a Holanda». «Vol dir que la policia ha de pegar?». Però tothom contesta: «No, no, no. Hem de preservar els principis humans del nostre sistema penal».

Què cal fer? Els instruments no ens ajuden en aquest cas. No hi ha manera de guanyar. Per dir-ho molt francament: o perds els teus principis de civilització o perds la guerra contra els delictes. La policia decideix: fem servir la nostra creativitat. Què més hem de fer? Van decidir aleshores d'introduir classes d'educació multicultural en el seu sistema de formació. I el que la policia vol de mi, com a professor de criminologia cultural, és que expliqui quines són les condicions de vida a Curaçao, com es relaciona la gent a l'àrea del Rif (individualisme extrem, anomia, s'odien els uns als altres). Com reaccionarien els turcs si féssim això? Ajudaria aquesta tàctica o no? El que realment volen és un llibre de receptes per prevenir i corregir els delictes. Òbviament, no tinc aquest llibre. Els puc ensenyar una mica sobre el rerefons cultural, però és molt més complicat que això. Quin grau de diversitat hauria de

tenir el nostre ensenyament? Tenim més de cent quaranta nacionalitats i no hi ha ningú a tot Holanda que pugui tractar sobre una varietat tan àmplia.

Crec que comparteixo la mateixa experiència amb tots els altres antropòlegs que han treballat per a la policia. En un moment concret diem: «No podem continuar, perquè l'argument teòric és que ens demanen que els donem una definició cultural de la situació». Ens fan explicar els delictes als Països Baixos com si es tractés de gent de l'àrea del Rif que ha trasplantat la seva cultura a Holanda i hi han reproduït el seu propi sistema cultural. La realitat social és molt més complicada perquè la cultura de la gent jove dels Països Baixos no només rep les influències dels pares o durant les vacances al Marroc. També en reben dels seus companys holandesos a classe. Miren la televisió. Veuen més MTV que cap altra cosa. Reben tota mena d'influències amb les quals construeixen la seva pròpia cultura. No és la cultura que els influeix la que explica la resta de coses. Com a antropòleg cultural el que he d'explicar és què és cultura, com crea la gent la seva pròpia cultura. I això dóna peu a una explicació diferent, que no és cultural sinó constructivista. Això significa que ens estem fixant en la manera que té la gent de triar elements culturals i, a partir d'aquests, fer una nova cultura pròpia. I la policia no pot trobar-ho en un llibre. Cal que surtin de la comissaria i ho investiguin per compte propi. Per tant, el que ara ensenyo a la policia és: aneu a buscar la informació per compte propi. L'única manera de fer-ho és tenir més temps per als casos més complicats i escoltar el que la gent diu. I intentar prendre una decisió. El que intentem canviar una mica és l'actitud d'obertura cultural i de no acceptar simplement la idea que la cultura és una entitat que ens ve donada i que és inflexible.

El que ara tenim, a part de formació, és que la policia durà a terme tota mena d'iniciatives i projectes propis. Sembla que si demaneu als agents que cada dia s'encarreguen de solucionar els problemes que pensin en alguna cosa són molt creatius. Cada agent dóna suport a uns joves de risc d'un grup ètnic i els ajuda amb les seves vocacions. Els agents han començat a ajudar-los amb els deures de l'institut a la comissaria: «Mentre fan els deures, no estan pels carrers». Els pares d'algunes comunitats d'immigrants estan acostumats a patricular pels carrers a la nit perquè són més efectius que la policia. Els nois s'organitzen en empreses de seguretat, tenen uniformes per protegir, per exemple, centres comercials, etc. Algunes experimenten en camps de treballs forçats. Altres formen joves per a treballar. Totes aquestes iniciatives són realment bones. Fa uns anys vam intentar fer-ne una llista. Si recorreu tot Holanda trobareu centenars d'iniciatives d'agents individuals que estan intentant fer-ho. De la mateixa manera que Mao Zedong va deixar florir milers de flors. Fins ara ningú no sap ni remotament si hi ha res d'aquests projectes que realment els ajudi. Fins i tot no sabem si hi ha res que ni tan sols els ajudi; tampoc no sabem què pot ser prometedora. I per això hem començat una avaluació. Així avaluem les iniciatives més prometedores amb un grup d'estudiants.

El que acabo d'exposar són unes pinzellades d'un país que lluita per continuar sent civilitzat en l'administració del dret penal i que s'adapta a la crua realitat del delicte multicultural. No és un fracàs ni tampoc parlo des d'un punt de vista pessimista. Al contrari, ho veiem com un repte que desencadena tota mena de creativitat dels agents amb qui he treballat.